

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelir İdaresi Başkanlığı

Gelir Vergisi Sirküleri / 98

Konusu	: Emekli ve Yardım Sandıklarına Yapılan Aidat ve Prim Ödemelerinin Ticari Kazanç ve Ücret Karşısındaki Durumu
Tarihi	: .../.../2015
Sayısı	: GVK-98/2015-1/İşveren katkı payı, katılım payı, işveren payının gider yazılması ve ücret matrahından indirilmesi
İlgili Olduğu Maddeler	: Gelir Vergisi Kanunu Madde 40, 61, 62, 63, 94 ve 96; Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 8
İlgili Olduğu Kazanç Türleri	: Ticari Kazanç, Ücret, Kurum Kazancı

1. Giriş

Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar dışında kalan, hizmet erbabına ilave sosyal imkanlar sağlamak amacıyla kurulan ve genelde vakıf olarak örgütlenen emeklilik, sosyal güvenlik veya yardımlaşma sandıklarına işveren katkı payı, katılım payı, işveren payı gibi adlar altında işverenlerce yapılan ödemelerin ticari kazancın; işçi payı gibi adlar altında yapılan ödemelerin ise ücret matrahının tespitinde indirim konusu yapılmasına ilişkin açıklamalar bu Sirkülerin konusunu oluşturmaktadır.

2. Yasal düzenlemeler

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

40 nci maddesinde; "Safi kazancın tespit edilmesi için, aşağıdaki giderlerin indirilmesi kabul edilir:

1. Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler; (İhracat, yurt dışında inşaat, onarma, montaj ve taşımacılık faaliyetlerinde bulunan mükellefler, bu bentte yazılı giderlere ilaveten bu faaliyetlerden döviz olarak elde ettikleri hâsılâtın binde beşini aşmamak şartıyla yurt dışındaki bu işlerle ilgili giderlerine karşılık olmak üzere götürü olarak hesapladıkları giderleri de indirebilirler.)

2. Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilatında iâşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (Bu primlerin ve aidatın istirdat edilmemek üzere Türkiye'de kain sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla), 27'nci maddede yazılı giyim giderleri;"

61 inci maddesinde; "Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

..."

63 üncü maddesinde ise; "Ücretin gerçek safi değeri işveren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler toplamından aşağıdaki indirimler yapıldıktan sonra kalan miktardır.

...

2. Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara ödenen aidat ve primler;

..."

hükümlerine yer verilmiştir.

3. Sosyal güvenlik, emeklilik veya yardımlaşma sandıklarına yapılan ödemelerin durumu

Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara işveren payı ve işçi payı adı altında sigorta primi ve emeklilik aidatı ödenmektedir. Bunun yanında, bu sandıklar dışında kalan ve mensuplarına ödünç para kullandırma, yardımda bulunma, konut kredisi kullandırma, emeklilik hakkı elde etme gibi ilave sosyal imkanlar sağlamak amacıyla kurulan emeklilik, sosyal güvenlik veya yardımlaşma sandıklarına da işveren payı ve işçi payı gibi muhtelif adlar altında ödemeler yapılabilmektedir.

3.1 Sosyal güvenlik, emeklilik veya yardımlaşma sandıklarına yapılan ödemelerin ücretin safi tutarının tespitinde indirimi

Çalışanların sosyal güvenliklerini sağlamak amacıyla, kanunla kurulan ve tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları ve sosyal sigorta kurumlarına ödenen paralara aidat ve prim denilmektedir. Gelir Vergisi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendine göre, kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara ödenen bu aidat ve primler, ücretin safi tutarının hesabında indirim konusu yapılabilmektedir.

Buna göre, sadece kanunla kurulan emekli sandıkları ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara kanuni zorunluluklar sebebiyle ödenen aidat ve primler ücret matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınabilecektir.

Bunların dışında kalan ve hizmet erbabına ilave sosyal imkanlar sağlamak amacıyla kurulan emeklilik, sosyal güvenlik veya yardımlaşma sandıkları gibi sandıklara, işçi

payı olarak ödenen aidat ve primlerin ise ücretin safi tutarının hesabında indirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesinde ücretin tanımı yapılmış olup her ne ad altında olursa olsun işveren tarafından çalışanlara yapılan ödemelerin ve sağlanan her türlü menfaatlerin ücret olduğu hüküm altına alınmıştır. Buna göre, çalışanlara ilave sosyal imkanlar sağlamak amacıyla kurulan emeklilik, sosyal güvenlik veya yardımlaşma sandıklarına işveren katkı payı, katılım payı, işveren payı gibi adlar altında işverenlerce yapılan ödemelerin, çalışanlara sağlanan bir menfaat olması nedeniyle, ücret olarak değerlendirilmesi ve sandığa aktarıldığı tarih itibarıyla elde edilmiş sayılarak, brüt tutarları üzerinden ücret matrahına dahil edilmek suretiyle vergilendirilmesi gerekmektedir.

3.2. Sosyal güvenlik, emeklilik veya yardımlaşma sandıklarına yapılan ödemelerin ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilmesi

İşverenlerce ödenen sigorta primi ve emekli aidatlarının, Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi kapsamında, gider olarak dikkate alınabilmesi için söz konusu prim ve aidatların,

-Geri alınmamak şartıyla,

-Türkiye'de kurulmuş tüzel kişiliğe sahip sigorta şirketleri veya emekli ve yardım sandıklarına

ödenmiş olması zorunludur.

Söz konusu prim ve aidat ödemeleri, esas itibarıyla sosyal güvenlik amaçlı zorunlu kanuni ödemeler niteliğindedir.

Bu prim ve aidat ödemeleri, Kanunda kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili genel giderler arasında sayılmayarak ayrı bir bent hükmüyle gider kalemi olarak düzenlenmiştir. Bu suretle, söz konusu ödemelerin genel gider kapsamında değerlendirilmediği ve genel giderler dışında farklı bir gider unsuru olarak ticari kazancın tespitinde dikkate alınması gerektiği hususu ifade edilmiş bulunmaktadır.

4697 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler sonrasında, kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar dışında kalan diğer emekli ve yardım sandıklarına yapılan aidat ve prim ödemelerinin ücret matrahından indirimi yönündeki uygulamaya son verilmiş olup, bu sandıklara ödenen aidat ve primlerin öncelikle, ücret matrahına dahil edilerek ücret olarak vergilendirilmesi, akabinde bu aidat ve primlerin ücret gideri olarak Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi hükmü çerçevesinde gider yazılması mümkün hale gelmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, Kanun koyucu iradesini, kanunla kurulan sandıklar dışında kalan diğer emekli ve yardım sandıklarına yapılan prim ve aidat ödemelerinin doğrudan gider yazılmaması yönünde ortaya koymuştur.

Öte yandan, çalışanların asgari sosyal güvenliğinin sağlanması amacıyla kanunla kurulan emekli ve yardım sandıklarına zorunlu olarak yapılan aidat ve prim ödemeleri ile bunlara ek olarak, çalışanlara ilave imkanlar sağlanması amacıyla

mensup olunan diğer emekli ve yardım sandıklarına yapılan prim ve aidat ödemelerinin, aynı mahiyette olduğunun kabulü mümkün değildir. Kanunla kurulan emekli ve yardım sandıklarına zorunlu olarak yapılan aidat ve prim ödemelerinin yanı sıra çalışanlara ilave sosyal imkanlar sağlamak amacıyla kurulan emeklilik, sosyal güvenlik veya yardımlaşma sandıklarına yapılan ödemelerin de ticari kazancın tespitinde doğrudan indirim konusu yapılması, verginin kanuniliği ilkesi ile bağdaşmayacak şekilde matrahın aşınmasına yol açacaktır. Zira, ilave imkanlar sağlamak amacıyla kurulan söz konusu sandıklara yapılacak ödemelerin oran veya tutarı, ilgili kişi ve kurumlarca serbestçe belirlenebilmektedir.

Diğer taraftan çalışanlara ilave sosyal imkanlar sağlamak amacıyla kurulan sandıklara işçi payı olarak ödenen ve ücretin gerçek safi tutarının hesabında indirilemeyen aidat ve primler vergi kesintisine tabi tutulduktan sonra genel giderler kapsamında kazancın tespitinde dikkate alınırken; aynı mahiyette olmasına karşın anılan sandıklara işveren katkı payı, katılım payı, işveren payı gibi adlar altında yapılan ödemelerin kazancın tespitinde doğrudan indirim konusu yapılması kanun hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde hüküm altına alınan sigorta primleri ve emeklilik aidatından, kanunla kurulan ve tüzel kişiliği haiz emekli sandıklarına ve sosyal sigorta kurumlarına kanuni zorunluluk gereği ödenen prim ve aidatların anlaşılması gerekmektedir.

Dolayısıyla işverenlerce, çalışanlara ilave sosyal imkanlar sağlamak amacıyla kurulan emeklilik, sosyal güvenlik veya yardımlaşma sandıklarına işveren katkı payı, katılım payı, işveren payı gibi adlar altında yapılan ödemelerin, Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi kapsamında değerlendirilmesi ve ticari kazancın tespitinde doğrudan gider olarak dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, işveren katkı payı, katılım payı, işveren payı gibi adlar altında işverenlerce yapılan ödemelerin sandığa aktarıldığı tarih itibarıyla ücret matrahına dahil edilerek Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi hükmü gereğince ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün bulunmaktadır.

Duyurulur.